

ПРИМЕРИ НА ПИСА ЗАДАЧИ ОД ЧИТАЊЕ СО РАЗБИРАЊЕ (електронски тестови)

Државен испитен центар
директор: д-р Лидија Ѓошевска

Уредник: д-р Бети Ламева

Графичко уредување: Ќебир Шемши

Примери на ПИСА задачи од читање со разбирање (електронски тестови)

Задачите во оваа публикација беа користени во пробни или главни испитувања во различни циклуси истражување на ПИСА од 2015 и 2018 година.
Посебна благодарност до Канцеларијата на УНИЦЕФ во Скопје која финансиски го поддржа преводот на задачите.

Содржина

Што е PISA?	4
ПРИМЕРИ НА ЗАДАЧИ	8
БЛОГОТ НА ПРОФЕСОРКАТА	10
ФОРУМ НА ЖИВИНА	18
КРАВЈО МЛЕКО	26
ФЛУЕТНОСТ НА ЧИТАЊЕ	34
УПАТСТВО ЗА ОЦЕНУВАЊЕ	38
БЛОГОТ НА ПРОФЕСОРКАТА	40
ФОРУМ НА ЖИВИНА	43
КРАВЈО МЛЕКО	46
ФЛУЕТНОСТ НА ЧИТАЊЕ	50

Што е PISA?

PISA (Programme for International Student Assessment) е меѓународна студија која ги проценува способностите, знаењата и вештините на учениците во примена на она што го научиле во училиште во ситуации од животот на крајот на задолжителното образование на возраст од 15 години во три подрачја:

- оспособеност за читање со разбирање – и критички пристап во читањето на пишани материјали;
- математичка писменост – читање, интерпретирање и решавање на даден проблем со организирање и толкување на дадени информации и избирање на метод за решавање;
- писменост во природните науки – препознавање на научни прашања, користење на научни знаења, идентификување на содржината во научните истражувања и поврзување на научните податоци со докази и заклучоци.

PISA е циклична континуирана програма која дава увид во образовните политики и практики и помага во следењето на трендовите во стекнување на знаења и вештини кај учениците на иста возраст во различни земји и различни демографски подгрупи во секоја држава.

Преку PISA истражувањето учениците треба да одговорат на две прашања:

- Што знам?
- Што можам да направам со моето знаење?

Оваа проценка не потврдува само дали учениците можат да го репродуцираат своето знаење, туку испитува и колку добро можат да го екстраполираат (искористат) своето знаење од она што го научиле и колку можат да го применат тоа знаење во непознати ситуации, во училиште и надвор од него.

Програмата за меѓународно оценување на учениците – PISA е организирана од страна на Организацијата за економска соработка и развој (OECD – Organization for Economic Co-operation and Development). Оваа студија за прв пат започна да се спроведува во 1997 година со првиот циклус на мерење во ПИСА2000.

Оваа збирка на задачи содржи примери на ослободени ајтеми од сите циклуси на ПИСА кои се реализирале електронски.

Резултатите од спроведената студија овозможуваат да се добијат валидни податоци за тоа колку добро учениците се подготвени за живот во модерни општества по завршување на училиштето, ставајќи акцент на применливоста на знаењата, вештините и компетенциите кои ги стекнале во текот на образовниот процес, а не колку добро учениците ги совладале наставните содржини што се предвидени со наставните програми и колкаво е фактографското меморирано знаење. При мерењето со оваа студија не само што се утврдува дали учениците можат да го репродуцираат своето знаење, туку и се утврдува дали учениците можат да го користат наученото и истото да го применат како знаење во непозната средина, во и надвор од училиште. Овој пристап го одразува фактот дека модерните држави не ги наградуваат поединците за она што го знаат, туку за тоа што можат да направат со своето знаење. Воедно се добиваат сознанија и за социо-економските и образовните фактори кои влијаат на постигањата на учениците.

Преку PISA истражувањето треба да добиеме одговор колку учениците на петнаесетгодишна возраст знаат и се оспособени да го применуваат сопственото знаење.

Резултатите од ПИСА им овозможуваат на креаторите на образовните политики ширум светот да:

- го измерат знаењето и вештините на учениците во нивната земја во споредба со оние во други земји;
- постават цели кои се мерливи и постигнати во други образовни системи;
- учат од политиките и практиките применети на друго место, односно да се учи од политиките и праксите на државите кои покажале подобрување.

Иако ПИСА не може да ги идентификува причинско-последичните односи помеѓу политиките/практиките и резултатите на учениците, таа им покажува на едукаторите, креаторите на политики и заинтересираната јавност како образовните системи се слични и различни - и што тоа значи за учениците.

Постигањата на учениците од секое подрачје во ПИСА се претставуваат во однос на нивото на знаење, при што нивото 6 е највисоко ниво на скалата на ПИСА, а нивото 1 и сè под тоа најниско ниво.

Табела 1. Нивоа на постигања во подрачјето читање со разбирање во ПИСА

Ниво	Највисок бр. на поени	Опис на нивото
6	698	Ученикот од ова ниво најчесто може да направи повеќе заклучоци, споредби и контрасти кои се детални и прецизни поврзувајќи скриени информации кои не се директно поврзани со барањето на задачата. Барањата во овие задачи бараат демонстрација на целосно и детално разбирање на еден или повеќе текстови при што може да вклучуваат интегрирање на спротиставени информации од повеќе од еден текст. Од ученикот се бара да се справи со непознати идеи, во присуство на доминантни поттикнувачки информации и да генерира апстрактни категории за толкувања при донесување на заклучоци. Овие задачи го поттикнуваат ученикот да претпоставува или критички да го оценува сложениот текст на некоја непозната тема, земајќи во предвид повеќе критериуми или перспективи со примена на софистицирани разбирања и знаења надвор од текстот. Значаен услов за соодветен пристап во одговарање на задачите на ова ниво е прецизноста на анализата и насочување на целосното внимание на деталите што се незабележливи во текстовите.
5	626	Во ова ниво се вклучуваат информации кои од ученикот бараат да ги лоцира и да ги организира деловите од длабоко скриени информации за да може да одреди кои од тие информации во текстот се релевантни со постојано движење низ текстот. Ученикот исто така може да одговори на индиректни прашања со тоа што ќе ја наведе

		врска помеѓу прашањето со делови од информациите дистрибуирани во или низ повеќе текстови и извори. Рефлексивните (мисловни) задачи бараат критичко оценување или формулација на хипотеза, повикувајќи се на специјализирано (конкретно) знаење. И двете, и интерпретативните и рефлексивните задачи, бараат целосно и детално разбирање на текст чија содржина или форма е непозната. Ученикот може да утврди разлика помеѓу содржината и целта, и помеѓу фактите и мислењето што што се однесува на сложени или апстрактни изјави. Ученикот исто така може да извлече заклучоци во врска со веродостојноста на информациите или заклучоците понудени во дел од текстот. За сите аспекти на читањето, задачите на ова ниво обично вклучуваат справување со концепти кои се спротивни на очекувањата.
4	553	Во ова ниво од ученикот се бара да ги лоцира и да ги организира деловите во текстот во кои се наоѓаат скриени информации (да го одреди контекстот во содржината). Со овие задачи ученикот покажува дека може да разбере проширени пасуси во еден или повеќе текстови. Со некои задачи, од ова ниво, се бара толкување на значењето на нијансите во јазикот на дел од текстот во однос на целината на текстот. Ученикот од ова ниво (или задачи за толкување) покажува разбирање и примена на категории и информации во непознат контекст. Овие задачи од ученикот бараат да користи формално или претпоставено знаење за да може критички да го оцени текстот. Ученикот може да ги спореди и спротивстави тврдењата направени во неколку текстови и да ја процени веродостојноста на изворот заснован на посочени критериуми. За да одговори на овие задачи ученикот треба да покаже точно разбирање на долги или сложени текстови чија содржина или форма може да е непозната. Текстовите на ниво 4 често се долги или сложени, и нивната содржина или форма може да не е стандардна и истите да содржат индиректни или имплицитни знаци.
3	480	Ученикот од ова ниво може да лоцира, а во некои случаи и да го препознае соодносот помеѓу неколку делови од информациите кои мора да одговараат на повеќе услови. Ученикот треба да интегрира информации од неколку видови на текст, со цел да се идентификува главната идеја, да го разбере односот или да го толкува значењето на некој збор или фраза. Во ова ниво се очекува ученикот да зема предвид многу опции за споредба, за спротивставување или за категоризација на информациите. Често бараната информација не е истакната или има идеи кои се спротивни на очекувањата или се негативно формулирани. Задачите на ниво 3 бараат од ученикот да земе предвид многу карактеристики при споредување, контраст или категоризација на

		информациите. Потребните информации често не се истакнати или може да има повеќе блиски по значење информации или истите да се негативно формулирани.
2	407	Во ниво 3 ученикот може да лоцира дел или повеќе делови од информациите, кои може ќе се потребни за да донесе заклучок или ќе треба да исполни неколку услови за да го открие одговорот. Се очекува ученикот да ја препознава главната идеја во текстот, да ги разбира односите или толкувањето на значењето во ограничен дел од текстот кога информациите не се истакнати, па ученикот мора да направи заклучоци на ниско ниво. Задачите на ова ниво може да вклучат споредби или контрасти врз основа на една карактеристика во текстот. Типичните рефлексивни задачи на ова ниво бараат ученикот да направи споредба или да го поврзе текстот со своето неформалното знаење, користејќи лично искуство и ставови.
1a	335	Ученикот во ова ниво може да лоцира еден или повеќе независни делови од експлицитно дадени информации; да ја препознае главната тема или пораката на авторот на текстот за позната тема, или да направи едноставно поврзување помеѓу информациите во текстот поврзувајќи го секојдневното знаење. Обично потребните информации во текстот се познати и ако има малку информации, доколку ги има, тие се различни по важност. Ученикот е експлицитно насочен во разгледување на релевантните фактори во задачата и во текстот. Ученикот на ниво 1a може да размислува за целокупната намена и за релативната важност на информациите (на пр.: Главната идеја наспроти несуштинските детали) во едноставни текстови што содржат експлицитни индиции.
1b	262	Ученикот во ова ниво може да лоцира еден дел во експлицитно дадена информација која е на видно место во краток, синтаксички едноставен текст со познат контекст и текст, како што е наративен или едноставна листа. Ученикот исто така може буквално да го толкува значењето на текстовите со правење едноставни врски помеѓу соседните делови од информации во прашањето и / или текстот. Текстот обично претставува поддршка за ученикот, затоа што има повторување на информациите, фотографии или познати симболи. Во текстот има минимални сложени информации.
1c	189	Ученикот од ниво 1b може да го разбере и потврди значењето на кратки, синтаксички едноставни реченици на буквално ниво и да чита за јасна и едноставна намена во ограничено време. Задачите на ова ниво вклучуваат едноставен вокабулар и синтаксички структури.

ПРИМЕРИ НА ЗАДАЧИ

PISA

Вовед

Прочитајте го Воведот. Потоа кликнете на стрелката СЛЕДНО.

Замислете дека една локална библиотека ќе биде домаќин на едно предавање следната недела. Предавањето ќе го држи професорка од близок универзитет. Таа ќе дискутира за нејзината работа на терен, на островот Рапа Нуи на Пацификот, преку 3200 километри западно од Чиле.

Вашиот клас од часот по историја ќе присуствува на предавањето. Вашиот професор бара од вас да ја истражите историјата на Рапа Нуи за да имате некакво познавање пред да присуствувате на предавањето.

Првиот извор кој ќе го читате е дел од блог напишан од професорка додека живеела на Рапа Нуи.

Кликнете на стрелката СЛЕДНО за да го прочитате блогот.

Рапа Нуи
Прашање

Прочитајте го Блогот на Професорката од десно. Кликнете на една опција за да одговорите на прашањето.

Според блогот, кога професорката ја започнала својата работа на терен?

- Во текот на деведесеттите.
- Пред девет месеци.
- Пред една година.
- На почетокот на мај.

Блог

www.theprofessorblog.com/fieldwork/RapaNui

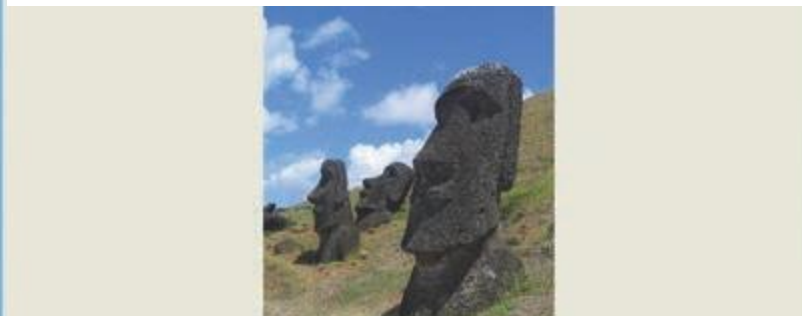

Блогот на Професорката

Постирано: 23 мај, 23:22

Утрово додека гледам надвор од мојот прозорец, го гледам пејзажот што научив да го сакам овде на Рапа Нуи, кој е познат на некои места со името Велигденски остров. Тревата и грмушките се зелени, небото е сино, а старите, сега изумрени вулкани се издигаат во позадина.

Малку сум тажна што знам дека ова е мојата последна недела на островот. Ја завршив мојата теренска работа и ќе се вратам дома. Подоцна во текот на денот, ќе прошетам по ридовите и ќе се збогувам со моите што ги проучував изминатите девет месеци.

Ако го следите мојот блог оваа година, тогаш знаете дека луѓето од Рапа Нуи ги изработиле овие моаи пред стотици години. Овие импресивни моаи биле врежани во еден каменолом на источниот дел на островот. Некои од нив тежеле илјадници килограми, сепак луѓето од Рапа Нуи биле во можност да ги пренесат на места далеку од каменоломот без кранови или тешка опрема.

Со години, археолозите не знаеја како се преместувале овие масивни статуи. Остана мистерија сè до 1990-тите, кога тим археолози и жители на Рапа Нуи покажале дека моаите можеле да бидат транспортирани и подигнати со помош на јажиња направени од растенија и дрвени ролери и патеки направени од големи дрвја што некогаш растеле на островот. Мистеријата за моаите се решила.

Сепак, остана друга мистерија. Што се случувало со овие растенија и големите дрвја што биле користени за движење на моаите? Како што реков, кога гледам низ мојот прозорец, гледам треви и грмушки и мало дрво или две, но ништо што можеше да се искористи за преместување на овие огромни статуи. Тоа е фасцинантна загатка, онаа што ќе ја истражувам во идните постови и предавања. Дотогаш, можеби ќе сакате сами да ја истражувате мистеријата. Предлагам да започнете со книга наречена *Collapse of Jared Diamond*. Овој преглед на *Collapse* е добро место за почеток.

Травлер_14

24 мај, 4:31

Здраво професорке! Ја следам вашата работа на Велигденскиот остров. Едвај чекам да ја прочитам *Collapse*!

КБ_Остров

25 мај, 9:07

Јас исто така сакам да читам за вашите искуства на Велигденски остров, иако мислам дека постои друга теорија која треба да биде земена во предвид. Видете го овој напис: www.sciencenews.com/Polynesian_rats_Rapa_Nui

PISA 2018

Рапа Нуи

Прашање

Прочитајте го Блогот на Професорката од десно. Искуцајте го одговорот на вашето прашање.

Во последниот параграф од блогот, професорката пишува: „Остана уште една мистерија.....” На која мистерија мисли?

Блог

www.theprofessorblog.com/fieldwork/RapaNui

Блогот на Професорката

Постирано: 23 мај, 23:22

Утрово додека гледам надвор од мојот прозорец, го гледам пејзажот што научив да го сакам овде на Рапа Нуи, кој е познат на некои места со името Велигденски остров. Тревата и грмушките се зелени, небото е сино, а старите, сега изумрени вулкани се издигаат во позадина.

Малку сум тажна што знам дека ова е моја последна недела на островот. Ја завршив мојата теренска работа и ќе се вратам дома. Подоцна во текот на денот, ќе прошетам по ридовите и ќе се збогувам со моите што ги проучував изминатите девет месеци. Еве слика на некои од тамошните масивни статуи.

Рапа Нуи Прашање

Погледнете во *Review of Collapse* од десно. Кликнете на изборите во табелата за да одговорите на прашањето.

Наведени подолу се изјави од *Review of Collapse*. Дали се овие изјави факти или мислења? Кликнете на Факт или на Мислење за секоја изјава.

Дали овие изјави се факти или мислења?	Факт	Мислење
Во книгата, авторот објаснува неколку цивилизации кои пропаднале поради изборите кои ги направиле и нивното влијание на животната средина.	☐	☐
Една од највознемирувачките примери во книгата е Рапа Нуи.	☐	☐
Ги правеле моаите, популарните статуи, и користеле ресурси од природата достапни до нив за да ги преместат овие огромни моаи на различни локации околу островот.	☐	☐
Кога првите европејци пристигнале на Велигденскиот остров во 1722, моаите биле се уште таму, но дрвјата ги немало.	☐	☐
Книгата е добро напишана и заслужува да биде прочитана од секој кој е загрижен за животната средина.	☐	☐

Review of Collapse

Новата книга на Jared Diamond, *Review of Collapse*, е јасно предупредување за последиците од оштетување на нашата околина. Во книгата, авторот опишува неколку цивилизации што пропаднале заради изборите што ги направиле и нивното влијание врз животната средина. Еден од највознемирувачките примери во книгата е Рапа Нуи.

Според авторот, Рапа Нуи била населена од Полинејците некаде по 700 г.н.е. Тие развиле општество од отприлика 15 000 луѓе. Тие ги правеле моаите, познатите статуи и ги искористиле природните ресурси што им се достапни за да ги пренесат овие огромни моаи на различни локации на островот. Кога првите Европејци слетале на Рапа Нуи во 1722 година, моаите сè уште биле таму, но дрвјата ги немало. Населението се свело на неколку илјади луѓе кои се обидоа да преживеат. Diamond пишува дека луѓето од Рапа Нуи ја расчистиле земјата за земјоделство и други цели и дека тие премногу ги ловеле бројните видови морски и копнени птици што живееле на островот. Тој шпекулира дека намалените природни ресурси довеле до граѓански војни и колапс на општеството на Рапа Нуи.

Поуката од оваа прекрасна, но застрашувачка книга е дека во минатото, луѓето направиле избор да ја уништат својата околина со тоа што ги сечеле сите дрвја и ловеле животински видови до истребување. Оптимистички, посочува авторот, можеме да избереме да не ги правиме истите грешки денес. Книгата е напишана добро и треба да ја прочита секој што е загрижен за животната средина.

PISA 2018

?

◀

▶

Рапа Нуи
Прашање

Погледнете го написот „Дали полинезиските стаорци ги уништиле дрвјата на Рапа Нуи?“ од десно. Кликнете на една опција за да одговорите на прашањето.

Што спомнуваат научниците во написот и Jared Diamond се согласува?

- Луѓето се населиле на Рапа Нуи пред стотици години
- Големи дрвја исчезнале од Рапа Нуи
- Полинезиските стаорци ги јаделе семињата од големите дрвја на Рапа Нуи
- Европејците пристигнале на Рапа Нуи во 18-от век

Blog
Book Review
Science News

[← → ↻](#)
www.sciencenews.com/Polynesian_rats_Rapa_Nui

ВЕСТИ ОД НАУКАТА

Дали полинезиските стаорци ги уништиле дрвјата на Рапа Нуи?
Од Michael Kimball, репортер за наука

Во 2005 година, Jared Diamond го објави *Collapse*. Во книгата, тој ја опиша човечката населба Рапа Нуи (исто така наречена Велигденски остров).

Книгата предизвика огромна полемика веднаш по објавувањето. Многу научници ја доведоа во прашање теоријата на Diamond за тоа што се случи на Рапа Нуи. Тие се согласија дека огромните дрвја исчезнале со времето кога Европејците први пристигнале на островот во 18-от век, но тие не се согласија со теоријата на Jared Diamond за причината за исчезнувањето.

Сега, двајца научници, Карл Липо и Тери Хант, објавија нова теорија. Тие веруваат дека полинезискиот стаорец јадел семе од дрвјата, спречувајќи да растат нови. Стаорецот верува дека бил донесен или случајно или намерно на кануата што ги користеле првите човечки доселеници при пристигнувањето на Рапа Нуи.

Студиите покажале дека популацијата на стаорци може да се удвои на секои 47 дена. Тоа се многу стаорци да се хранат. За да ги поддржат своите искуства, Липо и Хант упатуваат на остатоци од палмини ореви кои ги покажуваат белезите од грини направени од стаорци. Се разбира, тие признаваат дека луѓето играле улога во уништувањето на шумите на Рапа Нуи. Но, тие веруваат дека полинезискиот стаорец бил уште поголем виновник меѓу низата фактори.

PISA 2018

**Рапа Нуи
Прашање**

Погледнете го написот „Дали полинезиските стаорци ги уништиле дрвјата на Рапа Нуи?“ од десно. Кликнете на една опција за да одговорите на прашањето.

Кои докази ги презентираат Карл Липо и Тери Хант за да ги поддржат своите теории зошто исчезнале големите дрвја на Рапа Нуи?

- Стаорците пристигнале на островот на кануата на доселениците.
- Стаорците можеби биле донесени од доселениците намерно.
- Популацијата на стаорец може да се удвои на секои 47 дена.
- Остатоците од палмини ореви покажуваат траги од глодање направени од стаорци.

Blog Book Review Science News

www.sciencenews.com/Polynesian_rats_Rapa_Nui

ВЕСТИ ОД НАУКАТА

Дали полинезиските стаорци ги уништиле дрвјата на Рапа Нуи? *Од Michael Kimball, репортер за наука*

Во 2005 година, Jared Diamond го објави *Collapse*. Во книгата, тој ја опиша човечката населба Рапа Нуи (исто така наречена Велигденски остров).

Книгата предизвика огромна полемика веднаш по објавувањето. Многу научници ја доведоа во прашање теоријата на Diamond за тоа што се случило на Рапа Нуи. Тие се согласија дека огромните дрвја исчезнале со времето кога Европејците први пристигнале на островот во 18-от век, но тие не се согласија со теоријата на Jared Diamond за причината за исчезнувањето.

Сега, двајца научници, Карл Липо и Тери Хант, објавија нова теорија. Тие веруваат дека полинезискиот стаорец јадел семе од дрвјата, спречувајќи да растат нови. Стаорецот верува дека бил донесен или случајно или намерно на кануата што ги користеле првите човечки доселеници при пристигнувањето на Рапа Нуи.

Студиите покажале дека популацијата на стаорци може да се удвои на секои 47 дена. Тоа се многу стаорци да се хранат. За да ги поддржат своите искуства, Липо и Хант упатуваат на остатоци од палмини ореви кои ги покажуваат белезите од грини направени од стаорци. Се разбира, тие признаваат дека луѓето играле улога во уништувањето на шумите на Рапа Нуи. Но, тие веруваат дека полинезискиот стаорец бил уште поголем виновник меѓу низата фактори.

PISA 2018

Рапа Нуи
Прашање

Погледнете ги сите три извори од десно со кликување на секој од табовите.

Влечете и испуштете ги причините и ефектот што тие го имаат заеднички, на точните места на табелата за теориите.

Теориите

Причина	Ефект	Поддржувачи на теоријата
		Jared Diamond
		Карл Липо и Тери Хант

Моаите биле направени во истиот каменолом	Полинезиските стаорци ги јаделе семињата од дрвјата и како резултат на тоа не можеле да растат дрвјата	Доселениците користеле кануа да ги донесат полинезиските стаорци на Рапа Нуи
Големите дрвја исчезнале од Рапа Нуи	Жителите на Рапа Нуи имале потреба од природни извори за да ги движат моаите	Луѓето сечеле дрвја да го исчистат земјиштето за агрикултура и други причини

Blog
Book Review
Science News

www.sciencenews.com/Polynesian_rats_Rapa_Nui

ВЕСТИ ОД НАУКАТА

Дали полинезиските стаорци ги уништиле дрвјата на Рапа Нуи?
Од Michael Kimball, репортер за наука

Во 2005 година, Jared Diamond го објави *Collapse*. Во книгата, тој ја опиша човечката населба Рапа Нуи (исто така наречена Велигденски остров).

Книгата предизвика огромна полемика веднаш по објавувањето. Многу научници ја доведоа во прашање теоријата на Diamond за тоа што се случи на Рапа Нуи. Тие се согласија дека огромните дрвја исчезнале со времето кога Европејците први пристигнале на островот во 18-от век, но тие не се согласија со теоријата на Jared Diamond за причината за исчезнувањето.

Сега, двајца научници, Карл Липо и Тери Хант, објавија нова теорија. Тие веруваат дека полинезискиот стаорец јадел семе од дрвјата, спречувајќи да растат нови. Стаорецот верува дека бил донесен или случајно или намерно на кануата што ги користеле првите човечки доселеници при пристигнувањето на Рапа Нуи.

Студиите покажале дека популацијата на стаорци може да се удвои на секои 47 дена. Тоа се многу стаорци да се хранат. За да ги поддржат своите искуства, Липо и Хант упатуваат на остатоци од палмини ореви кои ги покажуваат белезите од грини направени од стаорци. Се разбира, тие признаваат дека луѓето играле улога во уништувањето на шумите на Рапа Нуи. Но, тие веруваат дека полинезискиот стаорец бил уште поголем виновник меѓу низата фактори.

PISA 2018

Рапа Нуи
Прашање

Погледнете ги сите три извори од десно со кликување на секој од табовите. Искуцајте го вашиот одговор на прашањето.

По читањето на трите извори, што мислите дека го предизвикало исчезнувањето на големите дрвја на Рапа Нуи? Наведете конкретни информации од изворите за вашиот одговор да биде издржан.

Blog Book Review Science News

www.sciencenews.com/Polynesian_rats_Rapa_Nui

ВЕСТИ ОД НАУКАТА

Дали полинезиските стаорци ги уништиле дрвјата на Рапа Нуи?
Од Michael Kimball, репортер за наука

Во 2005 година, Jared Diamond го објави *Collapse*. Во книгата, тој ја опиша човечката населба Рапа Нуи (исто така наречена Велигденски остров).

Книгата предизвика огромна полемика веднаш по објавувањето. Многу научници ја доведоа во прашање теоријата на Diamond за тоа што се случи на Рапа Нуи. Тие се согласија дека огромните дрвја исчезнале со времето кога Европејците први пристигнале на островот во 18-от век, но тие не се согласија со теоријата на Jared Diamond за причината за исчезнувањето.

Сега, двајца научници, Карл Липо и Тери Хант, објавија нова теорија. Тие веруваат дека полинезискиот стаорец јадел семе од дрвјата, спречувајќи да растат нови. Стаорецот верува дека бил донесен или случајно или намерно на кануата што ги користеле првите човечки доселеници при пристигнувањето на Рапа Нуи.

Студиите покажале дека популацијата на стаорци може да се удвои на секои 47 дена. Тоа се многу стаорци да се хранат. За да ги поддржат своите искуства, Липо и Хант упатуваат на остатоци од палмини ореви кои ги покажуваат белезите од грини направени од стаорци. Се разбира, тие признаваат дека луѓето играле улога во уништувањето на шумите на Рапа Нуи. Но, тие веруваат дека полинезискиот стаорец бил уште поголем виновник меѓу низата фактори.

PISA 2018

?

◀

▶

Форум на живана
Вовед

Прочитај го воведот, а потоа кликни на стрелката СЛЕДНО

Во посета си кај своите роднини кои неодамна се преселиле на живинарска фарма. Ја прашуваш својата тетка: „Како научивте да одгледувате живина?“

Таа одговара: „Разговаравме со многу одгледувачи на живина. А и на Интернет има многу информации. На пример, има еден форум за здрава живина кој често го посетувам. Многу ми помогна кога една моја кокошка ја повреди ногата. Ќе ти го покажам разговорот кој го водевме.“

Кликнете на стрелката СЛЕДНО за да го прочиташ форумот.

PISA 2018

Форум на живина
Прашање

Прочитај го форумот за здрава живина на десната страна. Одговорете на прашањето со избор на еден од понудените одговори.

Што сака да знае Ивана_88?

- Може ли да ѝ даде аспирин на повредената кокошка.
- Колку често може да ѝ дава аспирин на повредената кокошка.
- Како да го контактира ветеринарот поради повредата на кокошката.
- Да може да го утврди нивото на болка на кокошката.

www.zdravljeperadi.com/forum/aspirin-perad

Здравјето на живината
Ваш извор на информација на Интернет за здрава живина

За нас Форум Фотографии

Давање аспирин на живина

Ивана_88 ПОЧНУВАЧ НА ТЕМАТА Објавено 28.октомври во 18:12

Поздрав на сите!
Можам ли на мојата кокошка да ѝ дадам аспирин? Стара е две години и мислам дека ја повредила ногата. Не можам да ја однесам на ветеринар пред понеделник, а ветеринарот не ми се јавува на телефон. Ми се чини дека многу ја боли. Би сакала да ѝ дадам нешто за да ѝ се ублажат болките додека не отидеме на ветеринар. Благодарам на помошта.

Нада579 Објавено 28.октомври во 18:36

Не знам дали аспиринот е безопасен за кокошките. Јас секогаш прво се посоветувам со ветеринарот пред на моите птици да им дадам лек. Знаам дека некои лекови кои се сигурни за луѓето дека можат да бидат многу опасни за птиците.

Марта Објавено 28.октомври во 18:52

Јас еднаш сум дала на една кокошката аспирин кога се повреди. Немаше никакви проблеми. Другиот ден отидов на ветеринар, но веќе и беше подобра. Мислам дека ќе е многу опасно ако и дадеш премногу, па затоа не ја надминувај дозата! Се надевам дека ќе и биде подобро!

Птици_попуст Објавено 28.октомври во 19:07

Поздрав! Не заборавете да ја погледата нашата супер поволна понуда на сите производи за птици. Во тек е големо снижување!

Борис Објавено 28.октомври во 19:15

Знае ли некој како може да знам дали кокошката е болна? Благодарам.

Никола Објавено 28.октомври во 19:21

Поздрав, Ивана!
Ја сум ветеринар, специјалист за птици. Аспирин можете да им дадете на кокошките ако покажуваат знаци на болка. Кога на птиците им препишувам аспирин, ги следам препораките на Прирачникот за болести кај птици. Кокошка би требало да прима 5mg аспирин по килограм телесна тежина. Оваа доза може да им ја давате 3-4 пати дневно до одење на ветеринар. Многу е важно да направите преглед кај вашиот ветеринар. Со среќа!

PISA 2018

⌚

?
⏪ ⏩

Форум на живина

Прашање

Прочитај го форумот за здрава живина на десната страна. Одговорете на прашањето со избор на еден од понудените одговори.

Зашто Ивана_88 одлучила да го објави своето прашање на форумот на Интернет?

- Затоа што не знае како да го пронајде ветеринарот.
- Затоа што мисли дека проблемот на нејзината кокошка не е озбилен.
- Затоа што сака што побрзо да ѝ помогне на нејзината кокошка.
- Затоа што не може да си дозволи да оди на ветеринар.

← → ↻
www.zdravljeperadi.com/forum/aspirin-perad

Здравјето на живината
Ваш извор на информација на Интернет за здрава живина

За нас
Форум
Фотографии

Давање аспирин на живина

И

Ивана_88
ПОЧНУВАЧ НА ТЕМАТА

Објавено 28.октомври во 18:12

Поздрав на сите!
Можам ли на мојата кокошка да ѝ дадам аспирин? Стара е две години и мислам дека ја повредила ногата. Не можам да ја однесам на ветеринар пред понеделник, а ветеринарот не ми се јавува на телефон. Ми се чини дека многу ја боли. Би сакала да ѝ дадам нешто за да ѝ се ублажат болките додека не отидеме на ветеринар. Благодарам на помошта.

Н

НадаБ79

Објавено 28.октомври во 18:36

Не знам дали аспиринот е безопасен за кокошките. Јас секогаш прво се посоветувам со ветеринарот пред на моите птици да им дадам лек. Знаам дека некои лекови кои се сигурни за луѓето дека можат да бидат многу опасни за птиците.

М

Марта

Објавено 28.октомври во 18:52

Јас еднаш сум дала на една кокошката аспирин кога се повреди. Немаше никакви проблеми. Другиот ден отидов на ветеринар, но веќе и беше подобра. Мислам дека ќе е многу опасно ако и дадеш премногу, па затоа не ја надминувај дозата! Се надевам дека ќе и биде подобро!

П

Птици_попуст

Објавено 28.октомври во 19:07

Поздрав! Не заборавете да ја погледате нашата супер поволна понуда на сите производи за птици. Во тек е големо снижување!

Б

Борис

Објавено 28.октомври во 19:15

Знае ли некој како може да знам дали кокошката е болна? Благодарам.

Н

Никола

Објавено 28.октомври во 19:21

Поздрав, Ивана!
Ја сум ветеринар, специјалист за птици. Аспирин можете да им дадете на кокошките ако покажуваат знаци на болка. Кога на птиците им препишувам аспирин, ги следам препораките на Прирачникот за болести кај птици. Кокошка би требало да прима 5mg аспирин по килограм телесна тежина. Оваа доза може да им ја давате 3-4 пати дневно до одење на ветеринар. Многу е важно да направите преглед кај вашиот ветеринар. Со среќа!

PISA 2018

Форум на живина

Прашање

Прочитај го форумот за здрава живина на десната страна. Одговорете на прашањето со избор на понудените одговори во табелата.

Некои објави на форумот можат да бидат врзани за тема, а некои објави не. Избери **Да** или **Не** за да означиш дали објавите во долната табела се поврзани со Ивана_88.

Дали оваа објавата е поврзана со проблемот на Ивана_88	Да	Не
Објавата на НадаБ79	☐	☐
Објавата на Марта	☐	☐
Објавата на Птици_попуст	☐	☐
Објавата на Борис	☐	☐
Објавата на Никола	☐	☐

www.zdravljeperadi.com/forum/aspirin-perad

Здравјето на живината
Ваш извор на информација на Интернет за здрава живина

За нас
Форум
Фотографии

Давање аспирин на живина

 Ивана_88 ПОЧНУВАЧ НА ТЕМАТА Објавено 28.октомври во 18:12

Поздрав на сите!
Можам ли на мојата кокошка да ѝ дадам аспирин? Стара е две години и мислам дека ја повредила ногата. Не можам да ја однесам на ветеринар пред понеделник, а ветеринарот не ми се јавува на телефон. Ми се чини дека многу ја боли. Би сакала да ѝ дадам нешто за да ѝ се ублажат болките додека не отидеме на ветеринар. Благодарам на помошта.

 НадаБ79 Објавено 28.октомври во 18:36

Не знам дали аспиринот е безопасен за кокошките. Јас секогаш прво се посоветувам со ветеринарот пред на моите птици да им дадам лек. Знаам дека некои лекови кои се сигурни за луѓето дека можат да бидат многу опасни за птиците.

 Марта Објавено 28.октомври во 18:52

Јас еднаш сум дала на една кокошката аспирин кога се повреди. Немаше никакви проблеми. Другиот ден отидов на ветеринар, но веќе и беше подобра. Мислам дека ќе е многу опасно ако и дадеш премногу, па затоа не ја надминувај дозата! Се надевам дека ќе и биде подобро!

 Птици_попуст Објавено 28.октомври во 19:07

Поздрав! Не заборавете да ја погледате нашата супер поволна понуда на сите производи за птици. Во тек е големо снижување!

 Борис Објавено 28.октомври во 19:15

Знае ли некој како може да знам дали кокошката е болна? Благодарам.

 Никола Објавено 28.октомври во 19:21

Поздрав, Ивана!
Ја сум ветеринар, специјалист за птици. Аспирин можете да им дадете на кокошките ако покажуваат знаци на болка. Кога на птиците им препишувам аспирин, ги следам препораките на Прирачникот за болести кај птици. Кокошка би требало да прима 5mg аспирин по килограм телесна тешина. Оваа доза може да им ја давате 3-4 пати дневно до одење на ветеринар. Многу е важно да направите преглед кај вашиот ветеринар. Со среќа!

PISA 2018

Форум на живина
Прашање

Прочитај го форумот за здрава живина на десната страна. Одговорете на прашањето со избор на еден од понудените одговори.

Кој имал позитивно искуство со давање на аспирин на повредена кокошка?

- Ивана_88
- НадаБ79
- Марта
- Борис

www.zdravljeperadi.com/forum/aspirin-perad

Здравјето на живината
Ваш извор на информација на Интернет за здрава живина

За нас

Форум

Фотографии

Давање аспирин на живина

Ивана_88

ПОЧНУВАЧ НА ТЕМАТА

Објавено 28.октомври во 18:12

Поздрав на сите!
Можам ли на мојата кокошка да ѝ дадам аспирин? Стара е две години и мислам дека ја повредила ногата. Не можам да ја однесам на ветеринар пред понеделник, а ветеринарот не ми се јавува на телефон. Ми се чини дека многу ја боли. Би сакала да ѝ дадам нешто за да ѝ се ублажат болките додека не отидеме на ветеринар. Благодарам на помошта.

НадаБ79

Објавено 28.октомври во 18:36

Не знам дали аспиринот е безопасен за кокошките. Јас секогаш прво се посоветувам со ветеринарот пред на моите птици да им дадам лек. Знаам дека некои лекови кои се сигурни за луѓето дека можат да бидат многу опасни за птиците.

Марта

Објавено 28.октомври во 18:52

Јас еднаш сум дала на една кокошката аспирин кога се повреди. Немаше никакви проблеми. Другиот ден отидов на ветеринар, но веќе и беше подобра. Мислам дека ќе е многу опасно ако и дадеш премногу, па затоа не ја надминувај дозата! Се надевам дека ќе и биде подобро!

Птици_попуст

Објавено 28.октомври во 19:07

Поздрав! Не заборавете да ја погледата нашата супер поволна понуда на сите производи за птици. Во тек е големо снижување!

Борис

Објавено 28.октомври во 19:15

Знае ли некој како може да знам дали кокошката е болна? Благодарам.

Никола

Објавено 28.октомври во 19:21

Поздрав, Ивана!
Ја сум ветеринар, специјалист за птици. Аспирин можете да им дадете на кокошките ако покажуваат знаци на болка. Кога на птиците им препишувам аспирин, ги следам препораките на Прирачникот за болести кај птици. Кокошка би требало да прима 5mg аспирин по килограм телесна тежина. Оваа доза може да им ја давате 3-4 пати дневно до одење на ветеринар. Многу е важно да направите преглед кај вашиот ветеринар. Со среќа!

PISA 2018

Форум на живина
Прашање

Прочитај го форумот за здрава живина на десната страна. Одговорете на прашањето со избор на еден од понудените одговори.

Зашто корисникот Птици_попуст одговара на објавата на Ивана_88?

- Да ја рекламира својата работа.
- Да одговори на прашањето на Ивана_88.
- Да го надополни советот на Марта.
- Да покаже дека е стручњак за птици.

www.zdravljeperadi.com/forum/aspirin-perad

Здравјето на живината
Ваш извор на информација на Интернет за здрава живина

За нас

Форум

Фотографии

Давање аспирин на живина

Ивана_88

ПОЧНУВАЧ НА ТЕМАТА

Објавено 28.октомври во 18:12

Поздрав на сите!
Можам ли на мојата кокошка да ѝ дадам аспирин? Стара е две години и мислам дека ја повредила ногата. Не можам да ја однесам на ветеринар пред понеделник, а ветеринарот не ми се јавува на телефон. Ми се чини дека многу ја боли. Би сакала да ѝ дадам нешто за да ѝ се ублажат болките додека не отидеме на ветеринар. Благодарам на помошта.

НадаБ79

Објавено 28.октомври во 18:36

Не знам дали аспиринот е безопасен за кокошките. Јас секогаш прво се посоветувам со ветеринарот пред на моите птици да им дадам лек. Знаам дека некои лекови кои се сигурни за луѓето дека можат да бидат многу опасни за птиците.

Марта

Објавено 28.октомври во 18:52

Јас еднаш сум дала на една кокошката аспирин кога се повреди. Немаше никакви проблеми. Другиот ден отидов на ветеринар, но веќе и беше подобра. Мислам дека ќе е многу опасно ако и дадеш премногу, па затоа не ја надминувај дозата! Се надевам дека ќе и биде подобро!

Птици_попуст

Објавено 28.октомври во 19:07

Поздрав! Не заборавете да ја погледата нашата супер поволна понуда на сите производи за птици. Во тек е големо снижување!

Борис

Објавено 28.октомври во 19:15

Знае ли некој како може да знам дали кокошката е болна? Благодарам.

Никола

Објавено 28.октомври во 19:21

Поздрав, Ивана!
Ја сум ветеринар, специјалист за птици. Аспирин можете да им дадете на кокошките ако покажуваат знаци на болка. Кога на птиците им препишувам аспирин, ги следам препораките на Прирачникот за болести кај птици. Кокошка би требало да прима 5mg аспирин по килограм телесна тежина. Оваа доза може да им ја давате 3-4 пати дневно до одење на ветеринар. Многу е важно да направите преглед кај вашиот ветеринар. Со среќа!

PISA 2018

Форум на живина

Прашање

Прочитај го форумот за здрава живина на десната страна. Одговорете на прашањето со избор на еден од понудените одговори, а потоа искуцај го образложението.

Кој дал најсигурен одговор на прашањето на Ивана_88?

- НадаБ79.
- Марта.
- Птици_попуст.
- Никола.

Образложи го својот одговор:

← → ↻ www.zdraviljeperadi.com/forum/aspirin-perad

Здравјето на живината
Ваш извор на информација на Интернет за здрава живина

За нас Форум Фотографии

Давање аспирин на живина

 Ивана_88 ПОЧНУВАЧ НА ТЕМАТА Објавено 28.октомври во 18:12

Поздрав на сите!
Можам ли на мојата кокошка да ѝ дадам аспирин? Стара е две години и мислам дека ја повредила ногата. Не можам да ја однесам на ветеринар пред понеделник, а ветеринарот не ми се јавува на телефон. Ми се чини дека многу ја боли. Би сакала да ѝ дадам нешто за да ѝ се ублажат болките додека не отидеме на ветеринар. Благодарам на помошта.

 НадаБ79 Објавено 28.октомври во 18:36

Не знам дали аспиринот е безопасен за кокошките. Јас секогаш прво се посветувам со ветеринарот пред на моите птици да им дадам лек. Знаам дека некои лекови кои се сигурни за луѓето дека можат да бидат многу опасни за птиците.

 Марта Објавено 28.октомври во 18:52

Јас еднаш сум дала на една кокошката аспирин кога се повреди. Немаше никакви проблеми. Другиот ден отидов на ветеринар, но веќе и беше подобра. Мислам дека ќе е многу опасно ако и дадеш премногу, па затоа не ја надминувај дозата! Се надевам дека ќе и биде подобра!

 Птици_попуст Објавено 28.октомври во 19:07

Поздрав! Не заборавете да ја погледате нашата супер поволна понуда на сите производи за птици. Во тек е големо снижување!

 Борис Објавено 28.октомври во 19:15

Знае ли некој како може да знам дали кокошката е болна? Благодарам.

 Никола Објавено 28.октомври во 19:21

Поздрав, Ивана!
Ја сум ветеринар, специјалист за птици. Аспирин можете да им дадете на кокошките ако покажуваат знаци на болка. Кога на птиците им препишувам аспирин, ги следам препораките на Прирачникот за болести кај птици. Кокошка би требало да прима 5mg аспирин по килограм телесна тешина. Оваа доза може да им ја давате 3-4 пати дневно до одење на ветеринар. Многу е важно да направите преглед кај вашиот ветеринар. Со среќа!

PISA 2018

Форум на живина
Прашање

Прочитај го форумот за здрава живина на десната страна. Одговорете на прашањето со куцање на вашиот одговор.

Зашто Никола не може да ѝ каже на Ивана_88 која точно количина на аспирин може да ѝ даде на својата кокошка?

Здравјето на живината
Ваш извор на информација на Интернет за здрава живина

За нас
Форум
Фотографии

Давање аспирин на живина

Ивана_88 ПОЧНУВАЧ НА ТЕМАТА Објавено 28.октомври во 18:12

Поздрав на сите!

Можам ли на мојата кокошка да ѝ дадам аспирин? Стара е две години и мислам дека ја повредила ногата. Не можам да ја однесам на ветеринар пред понеделник, а ветеринарот не ми се јавува на телефон. Ми се чини дека многу ја боли. Би сакала да ѝ дадам нешто за да ѝ се ублажат болките додека не отидеме на ветеринар. Благодарам на помошта.

НадаБ79 Објавено 28.октомври во 18:36

Не знам дали аспиринот е безопасен за кокошките. Јас секогаш прво се посветувам со ветеринарот пред на моите птици да им дадам лек. Знаам дека некои лекови кои се сигурни за луѓето дека можат да бидат многу опасни за птиците.

Марта Објавено 28.октомври во 18:52

Јас еднаш сум дала на една кокошката аспирин кога се повреди. Немаше никакви проблеми. Другиот ден отидов на ветеринар, но веќе и беше подобра. Мислам дека ќе е многу опасно ако и дадеш премногу, па затоа не ја надминувај дозата! Се надевам дека ќе и биде подобро!

Птици_попуст Објавено 28.октомври во 19:07

Поздрав! Не заборавете да ја погледата нашата супер поволна понуда на сите производи за птици. Во тек е големо снижување!

Борис Објавено 28.октомври во 19:15

Знае ли некој како може да знам дали кокошката е болна? Благодарам.

Никола Објавено 28.октомври во 19:21

Поздрав, Ивана!

Ја сум ветеринар, специјалист за птици. Аспирин можете да им дадете на кокошките ако покажуваат знаци на болка. Кога на птиците им препишувам аспирин, ги следам препораките на Прирачникот за болести кај птици. Кокошка би требало да прима 5mg аспирин по килограм телесна тешина. Оваа доза може да им ја давате 3-4 пати дневно до одење на ветеринар. Многу е важно да направите преглед кај вашиот ветеринар. Со среќа!

КРАВЈО МЛЕКО

PISA 2018

Кравјо млеко

Вовед

Прочитај го Воведот, а потоа кликни на стрелката СЛЕДНО

Во некои држави, како Соединетите Американски Држави, конзумирањето на кравјото млеко е вообичаено.

Замисли тројца ученици: Ана, Петар и Сандра во една слаткарница во Соединетите Американски Држави. Сопственикот неодамна поставил натпис на излогот на кој пишува: „Од 5 април веќе не послужуваме кравјо млеко. Наместо тоа, во понудата имаме соино млеко.“

Ана, Петар и Сандра се интересираат зошто престанале да послужуваат кравјо млеко, па затоа Ана на својот паметен телефон внела на Интернет „кравјо млеко“. Заедно ги прегледале првите резултати од пребарувањето и дискутирале за нив.

Кликнете на стрелката СЛЕДНО за да го прочиташ првиот извор.

Кравјо млеко**Прашање**

Прочитај го текстот „Млечна фарма“ на десната страна. Одговорете на прашањата со избор на еден од понудените одговори.

Со кое тврдење, према Меѓународното здружение за млечни производи (IDFA), се сложуваат водечките здравствени стручњаци и организации?

- Конзумирање на млеко и млечни производи предизвикува дебелеење.
- Млечното е добар извор на неопходни витамини и минерали.
- Млечното содржи повеќе витамини отколку минерали.
- Пиењето на млечното еден е од главните причини за остеопороза.

Млечна фарма

← → ↻ www.mlecnafarma.com

МЛЕЧНА ФАРМА

За нас Производи **Исхрана**

Хранливата вредност на млечното: безброј придобивки!

Млечните производи на млекарата *Млечна фарма* содржат клучни хранливи супстанции: калциум, белковини, витамин Д, витамин Б12, рибофлавин и калиум. Овие витамини и минерали ги сочинуваат млечните производи на млекарата *Млечна фарма* кои се важни за делот на здравата исхрана. Секојдневното конзумирање на млечните производи од млекарата *Млечна фарма* е одличен начин вашето тело да се снабди со потребни витамини и минерали.

Конзумирањето на млечни производи од млекарата *Млечна фарма* предизвикува губење на телесната тежина и помагаат при одржување на здрава тежина. Млечното ги јакне и ги зацврстува коските. Тоа исто така го подобрува кардиоваскуларното здравје и помага во спречувањето на ракот. Чаша млеко е богата со витамини, минерали и многу корисни супстанции за здравјето.

Според д-р Бил Сеарс, доктор и извонреден професор по педијатрија на Калифорнискиот универзитет во Ирвајн, млечното содржи многу важни хранливи супстанции, собрани во само еден прехранбен производ. Ова тврдење го поддржува и Меѓународното здружение за млечни производи (The International Dairy Foods Association – IDFA). Исто така, IDFA наведува дека со тоа се сложуваат бројни здравствени стручњаци и здруженија.

Млечното содржи цел хранлив пакет од девет неопходни хранливи супстанции. Освен што е одличен извор на калциум и витамин Д, добар е извор на витамин А, белковини и калиум. Млечните производи ги препорачуваат докторите. Улогата на млечните производи во здравата исхрана одамна ја препознавале прехранбената и научната заедница, вклучувајќи ја и Националната основа против остеопороза, Министерството за здравство, Националниот институт за здравство, Одборот за научни прашања на Американското докторско здружение и многу други водечки здравствени организации.

Меѓународно здружение за млечни производи, 27 септември 2007.

Кравјо млеко**Прашање 2/7**

Прочитај го текстот „Млечна фарма“ на десната страна. Одговорете на прашањата со избор на еден од понудените одговори.

Која е главната цел на овој текст?

- Да се докаже дека млечните производи го поттикнуваат намалувањето на телесната тежина.
- Да се споредат млечните производи на *Млечна фарма* со другите млечни производи.
- Да се информира јавноста за ризиците поврзани со болестите на срце.
- Да се поддржи користењето на производите на *Млечна фарма*.

Млечна фарма

← → ↻ www.mlecnafarma.com

МЛЕЧНА ФАРМА

За нас Производи **Исхрана**

Хранливата вредност на млекото: безброј придобивки!

Млечните производи на млекарата *Млечна фарма* содржат клучни хранливи супстанции: калциум, белковини, витамин Д, витамин Б12, рибофлавин и калиум. Овие витамини и минерали ги сочинуваат млечните производи на млекарата *Млечна фарма* кои се важни за делот на здравата исхрана. Секојдневното конзумирање на млечните производи од млекарата *Млечна фарма* е одличен начин вашето тело да се снабди со потребни витамини и минерали.

Конзумирањето на млечни производи од млекарата *Млечна фарма* предизвикува губење на телесната тежина и помагаат при одржување на здрава тежина. Млекото ги јакне и ги зацврстува коските. Тоа исто така го подобрува кардиоваскуларното здравје и помага во спречувањето на ракот. Чаша млеко е богата со витамини, минерали и многу корисни супстанции за здравјето.

Според д-р Бил Сеарс, доктор и извонреден професор по педијатрија на Калифорнискиот универзитет во Ирвајн, млекото содржи многу важни хранливи супстанции, собрани во само еден прехранбен производ. Ова тврдење го поддржува и Меѓународното здружение за млечни производи (The International Dairy Foods Association – IDFA). Исто така, IDFA наведува дека со тоа се сложуваат бројни здравствени стручњаци и здруженија.

Млекото содржи цел хранлив пакет од девет неопходни хранливи супстанции. Освен што е одличен извор на калциум и витамин Д, добар е извор на витамин А, белковини и калиум. Млечните производи ги препорачуваат докторите. Улогата на млечните производи во здравата исхрана одамна ја препознавале прехранбената и научната заедница, вклучувајќи ја и Националната основа против остеопороза, Министерството за здравство, Националниот институт за здравство, Одборот за научни прашања на Американското докторско здружение и многу други водечки здравствени организации.

Меѓународно здружение за млечни производи, 27 септември 2007.

PISA 2018

⌚

?

◀ ▶

Кравјо млеко
Прашање

Прочитај го текстот „Кажете му „не“ на кравјото млеко!“ на десната страна. Одговорете на прашањата со избор на еден од понудените одговори во табелата.

Дали следниве изјави можат да бидат цел на пишувањето на статијата на д-р Гарза?
Кликнете **Да** или **Не** за секоја изјава.

Може ли ова тврдење да биде цел на статијата?	Да	Не
Се доведува во прашање корисниот ефект на млечните производи врз здравјето.	☐	☐
Јавноста се охрабрува веднаш да престане да консумира млеко.	☐	☐
Се дискутира за наодите од различни студии поврзани со кравјо млеко.	☐	☐
Се истакнува дека млекото и другите млечни производи не се проучени.	☐	☐

Млечна фарма
Кажете „не“!

← → 🔍
www.clanciozdravlju.com/mleko

ЗДРАВЈЕТО ДЕНЕС

КАЖЕТЕ МУ „НЕ“ НА КРАВЈОТО МЛЕКО!

д-р Р. Гарза, новинар во здравствено списание

Кравјото млеко има **важно** место во животот на многу луѓе во САД. Бебињата пијат кравјо млеко од шишиња. Децата јадат житарици со кравјо млеко. Дури и возрасните повремено пијат чаша ладно млеко. Навистина, кравјото млеко зазема централно место во исхраната на луѓето во многу земји. Сепак, се поголем број на студии покажуваат дека млекото можеби не е „совршено за организмот“, како што се тврди во слоганот на популарната реклама во Америка.

Министерството за земјоделство на САД, Комората за млечни производи во САД, Корпорацијата за млечни производи и други организации со години жестоко се залагаат за придобивките од млекото. Тие ги охрабруваат возрасните да пијат најмалку три чаши млеко на ден. Сепак, неколку студии спроведени во последната деценија ја доведуваат во прашање моќта на млекото за зајакнување на коските, како и сите други наводно позитивни ефекти на млекото врз здравјето. Резултатите може да ве изненадат.

Една од најновите и најважните студии за последиците од конзумирање млеко беше објавена во 2014 година, во октомвриското издание на Британскиот медицински журнал. Наодите во оваа студија доведоа до некои цврсти заклучоци за потрошувачката на млеко. Оваа студија следеше повеќе од 100000 луѓе во Шведска, во период од 20 до 30 години. Истражувачите откриле дека жените кои пиеле млеко имале повеќе фрактури на коските. Покрај тоа, луѓето кои пијат млеко, без разлика дали се мажи или жени, имаат поголема веројатност да страдаат од срцеви заболувања и рак. Овие неверојатни резултати се слични на наодите од другите студии.

Лекарското здружение за одговорна медицина (LOOM) изјави дека постојат одредени здравствени проблеми поврзани со конзумирање млеко. Тоа потврди дека млекото и млечните производи „имаат мала или никаква корист за коските“. LOOM оди понатаму, опишувајќи специфични проблеми поврзани со млекото:

„Млечните протеини, млечниот шеќер, масите и заситените масти во млечните производи претставуваат опасност за здравјето на децата и поттикнуваат развој на дебелина, дијабетес и срцеви заболувања.“

Ова се сериозни изјави и потребни се повеќе студии за да се потврдат овие наоди. Сепак, има сè поголем доказ дека конзумирањето кравјо млеко може да биде помалку корисно за здравјето отколку што првично се сметаше. Доколку овие тврдења станат несомнени факти, можеби ќе дојде време да му кажеме „не“ на кравјото млеко.

PISA 2018

Кравјо млеко

Прашање

Прочитај го текстот „Кажете му „не“ на кравјото млеко!“ на десната страна. Внесете го одговорот на прашањето.

Д-р Гарза неведува некои резултати од истражувањето кои би можеле да ги „изненадат“ читателите.

Наведи еден од нив:

Млечна фарма

Кажете „не“!

www.clanciozdravju.com/mleko

ЗДРАВЈЕТО ДЕНЕС

КАЖЕТЕ МУ „НЕ“ НА КРАВЈОТО МЛЕКО!

д-р Р. Гарза, новинар во здравствено списание

Кравјото млеко има важно место во животот на многу луѓе во САД. Бебињата пијат кравјо млеко од шишиња. Децата јадат житарици со кравјо млеко. Дури и возрасните повремено пијат чаша ладно млеко. Навистина, кравјото млеко зазема централно место во исхраната на луѓето во многу земји. Сепак, се поголем број на студии покажуваат дека млекото можеби не е „совршено за организмот“, како што се тврди во слоганот на популарната реклама во Америка.

Министерството за земјоделство на САД, Комората за млечни производи во САД, Корпорацијата за млечни производи и други организации со години жестоко се залагаат за придобивките од млекото. Тие ги охрабруваат возрасните да пијат најмалку три чаши млеко на ден. Сепак, неколку студии спроведени во последната деценија ја доведуваат во прашање моќта на млекото за зајакнување на коските, како и сите други наводно позитивни ефекти на млекото врз здравјето. Резултатите може да ве изненадат.

Една од најновите и најважните студии за последиците од конзумирање млеко беше објавена во 2014 година, во октомвриското издание на Британскиот медицински журнал. Наодите во оваа студија доведоа до некои царсти заклучоци за потрошувачката на млеко. Оваа студија следеше повеќе од 100000 луѓе во Шведска, во период од 20 до 30 години. Истражувачите откриле дека жените кои пиеле млеко имале повеќе фрактури на коските. Покрај тоа, луѓето кои пијат млеко, без разлика дали се мажи или жени, имаат поголема веројатност да страдаат од срцеви заболувања и рак. Овие неверојатни резултати се слични на наодите од другите студии.

Кравјо млеко
Прашање

Млечна фарма

Кажете „не“!

www.clanciozdravju.com/mleko

ЗДРАВЈЕТО ДЕНЕС

Прочитајте ги двата извори на десната страна со кликање на секоја картичка (таб). Одговорите на прашањата со избор на понудените одговори во табелата.

Врз основа на двата текста за млекото, дали тврдењата во табелата подолу се факти или мислења? Кликнете на **Факт** или **Мислење** за секоја изјава:

Дали тврдењето претставува факт и мислење?	Да	Не
Изненадуваат неодамнешните студии за здравствените придобивки на млекото.	○	○
Истражувањата покажаа дека конзумирањето млеко има штетни ефекти врз здравјето.	○	○
Неколку студии ја доведоа во прашање моќта на млекото за зајакнување на коските.	○	○
Консумирање млеко и други млечни производи е најдобриот начин за слабеење.	○	○

КАЖЕТЕ МУ „НЕ“ НА КРАВЈОТО МЛЕКО!

д-р Р. Гарза, новинар во здравствено списание

Кравјото млеко има важно место во животот на многу луѓе во САД. Бебињата пијат кравјо млеко од шишиња. Децата јадат житарици со кравјо млеко. Дури и возрасните повремено пијат чаша ладно млеко. Навистина, кравјото млеко зазема централно место во исхраната на луѓето во многу земји. Сепак, се поголем број на студии покажуваат дека млекото можеби не е „совершенно за организмот“, како што се тврди во слоганот на популарната реклама во Америка.

Министерството за земјоделство на САД, Комората за млечни производи во САД, Корпорацијата за млечни производи и други организации со години жестоко се залагаат за придобивките од млекото. Тие ги охрабруваат возрасните да пијат најмалку три чаши млеко на ден. Сепак, неколку студии спроведени во последната деценија ја доведуваат во прашање моќта на млекото за зајакнување на коските, како и сите други наводно позитивни ефекти на млекото врз здравјето. Резултатите може да ве изненадат.

Една од најновите и најважните студии за последиците од конзумирање млеко беше објавена во 2014 година, во октомвриското издание на Британскиот медицински журнал. Наодите во оваа студија доведоа до некои цврсти заклучоци за потрошувачката на млеко. Оваа студија следеше повеќе од 100000 луѓе во Шведска, во период од 20 до 30 години. Истражувачите откриле дека жените кои пиеле млеко имале повеќе фрактури на коските. Покрај тоа, луѓето кои пијат млеко, без разлика дали се мажи или жени, имаат поголема веројатност да страдаат од срцеви заболувања и рак. Овие неверојатни резултати се слични на наодите од другите студии.

PISA 2018

⏻

?

⏪

⏩

Кравјо млеко
 Прашање

Прочитај ги двата извори од десната страна со кликање на секоја картичка (таб). Одговори на прашањата со избор на еден од понудените одговори.

Авторите на овие два текста не се согласуваат за улогата на млекото во редовната исхрана.

За која главна работа не се согласуваат авторите?

- Ефектот на млекото врз здравјето и улогата на млекото во исхраната на луѓето.
- Бројот на витамини и минерали кои се наоѓаат во млекото.
- Најдобар вид млечни производи за редовна консумација.
- Која организација е надлежна за млекото.

Млечна фарма
Кажете „не“!

← →
www.clanciozdravlju.com/mleko

ЗДРАВЈЕТО ДЕНЕС

КАЖЕТЕ МУ „НЕ“ НА
 КРАВЈОТО МЛЕКО!

д-р Р. Гарза, новинар во здравствено списание

Кравјото млеко има **важно** место во животот на многу луѓе во САД. Бебињата пијат кравјо млеко од шишиња. Децата јадат житарици со кравјо млеко. Дури и возрасните повремено пијат чаша ладно млеко. Навистина, кравјото млеко зазема централно место во исхраната на луѓето во многу земји. Сепак, се поголем број на студии покажуваат дека млекото можеби не е „совршено за организмот“, како што се тврди во слоганот на популарната реклама во Америка.

Министерството за земјоделство на САД, Комората за млечни производи во САД, Корпорацијата за млечни производи и други организации со години жестоко се залагаат за придобивките од млекото. Тие ги охрабруваат возрасните да пијат најмалку три чаши млеко на ден. Сепак, неколку студии спроведени во последната деценија ја доведуваат во прашање моќта на млекото за зајакнување на коските, како и сите други наводно позитивни ефекти на млекото врз здравјето. Резултатите може да ве изненадат.

Една од најновите и најважните студии за последиците од конзумирање млеко беше објавена во 2014 година, во октомвриското издание на Британскиот медицински журнал. Наодите во оваа студија доведоа до некои цврсти заклучоци за потрошувачката на млеко. Оваа студија следеше повеќе од 100000 луѓе во Шведска, во период од 20 до 30 години. Истражувачите откриле дека жените кои пиеле млеко имале повеќе фрактури на коските. Покрај тоа, луѓето кои пијат млеко, без разлика дали се мажи или жени, имаат поголема веројатност да страдаат од срцеви заболувања и рак. Овие неверојатни резултати се слични на наодите од другите студии.

Датумот на објавување на овие резултати е 15.10.2014. Извор: www.bbc.com

PISA 2018

Кравјо млеко
Прашање

Прочитај ги двата извори од десната страна со кликање на секоја картичка (таб). Одговори на прашањата со избор на еден од понудените одговори, а потоа искуцајте го вашиот одговор.

Ана, Петар и Сандра разговараат за двата текста.

Петар: Без оглед што ќе стори сопственикот на слаткарницата, јас ќе продолжам да пијам млеко секој ден. Тоа е многу добро за здравјето.

Ана: „Јас не! Отсега ќе пијам многу помалку млеко, ако не е добро за моето здравје“.

Сандра: „Не знам, мислам дека треба да знаеме многу повеќе пред да заклучиме што било“.

Според вас, кој е во право?

- ☐ Петар
- ☐ Ана
- ☐ Сандра

Образложи го својот одговор. Користете информации од барем еден од двата текста:

Млечна фарма
Кажете „не“!

← → ↺
www.clanciozdravju.com/mleko

ЗДРАВЈЕТО ДЕНЕС

КАЖЕТЕ МУ „НЕ“ НА КРАВЈОТО МЛЕКО!

д-р Р. Гарза, новинар во здравствено списание

Кравјото млеко има важно место во животот на многу луѓе во САД. Бебињата пијат кравјо млеко од шишиња. Децата јадат житарици со кравјо млеко. Дури и возрасните повремено пијат чаша ладно млеко. Навистина, кравјото млеко зазема централно место во исхраната на луѓето во многу земји. Сепак, се поголем број на студии покажуваат дека млекото можеби не е „совршено за организмот“, како што се тврди во слоганот на популарната реклама во Америка.

Министерството за земјоделство на САД, Комората за млечни производи во САД, Корпорацијата за млечни производи и други организации со години жестоко се залагаат за придобивките од млекото. Тие ги охрабруваат возрасните да пијат најмалку три чаши млеко на ден. Сепак, неколку студии спроведени во последната деценија ја доведуваат во прашање моќта на млекото за зајакнување на коските, како и сите други наводно позитивни ефекти на млекото врз здравјето. Резултатите може да ве изненадат.

Една од најновите и најважните студии за последиците од конзумирање млеко беше објавена во 2014 година, во октомвриското издание на Британскиот медицински журнал. Наодите во оваа студија доведоа до некои цврсти заклучоци за потрошувачката на млеко. Оваа студија следеше повеќе од 100000 луѓе во Шведска, во период од 20 до 30 години. Истражувачите откриле дека жените кои пиеле млеко имале повеќе фрактури на коските. Покрај тоа, луѓето кои пијат млеко, без разлика дали се мажи или жени, имаат поголема веројатност да страдаат од срцеви заболувања и рак. Овие неверојатни резултати се слични на наодите од другите студии.

Донаското здружение за здравствена медицина (JGIM) изјави дека резултатите

ФЛУЕТНОСТ НА ЧИТАЊЕ

Прашање 1/4

PISA 2018

Реченици
Примери

Ве молам прочитајте ги примерите. Кликнете ДА ако реченицата има смисла. Кликнете НЕ ако реченицата нема смисла.

А. Црвената кола има скината гума.	ДА	НЕ
Б. Авионите се направени од кучиња.	ДА	НЕ
В. Ученикот ја прочитал книгата минатата ноќ.	ДА	НЕ

Прашање 2/4

PISA 2018

?

Реченици
Примери

Ве молам прочитајте ги примерите.Кликнете ДА ако реченицата има смисла.
Кликнете НЕ ако реченицата нема смисла.

Шест птици летаа над дрвјата.

ДА НЕ

Прашање 3/4

PISA 2018

Реченици
Примери

Ве молам прочитајте ги примерите.Кликнете ДА ако реченицата има смисла.
Кликнете НЕ ако реченицата нема смисла.

Прозорецот ја пееше песната гласно.

ДА НЕ

Прашање 4/4

PISA 2018

Реченици
Примери

Ве молам прочитајте ги примерите.Кликнете ДА ако реченицата има смисла.
Кликнете НЕ ако реченицата нема смисла.

Човекот ја довози колата до продавницата.

ДА НЕ

УПАТСТВО ЗА ОЦЕНУВАЊЕ

Прашање 1/7

Максимален број на бодови

Точен одговор е Б. Пред девет месеци

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 2/7

Максимален број на бодови

За целосен кредит, одговорите мора да се однесуваат на исчезнување на материјалите што се користат за преместување на статуите (моаите).

- Што се случило со овие растенија и големите дрвја што биле користени за движење на моаите? [Директен цитат]
- Не останале големи дрвја што би можеле да ги преместат моаите.
- Постојат треви, грмушки и некои мали дрвја, но нема дрвја доволно големи за да ги преместат големите статуи.
- Каде се големите дрвја? [Минимално]
- Каде се растенијата? [Минимално]
- Што се случи со ресурсите што беа потребни за транспорт на статуите?
- Таа зборуваше за она што ги подвижило Моаите, бидејќи кога погледнала наоколу, немало големи дрвја или растенија. Таа исто така се прашува што им се случило. [Иако овој одговор започнува со повикување на погрешна мистерија, тој ги содржи точните елементи.]

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 3/7

Максимален број на бодови

За да добие целосен кредит, треба сите 5 реда да се точни. Точните одговори се: Факт, Мислење, Факт, Факт, Мислење.

Делумен број на бодови

За половичен кредит, треба 4 од 5 реда да се точни.

Без бодови

За помалку од 4 точни.

Без одговор.

Прашање 4/7

Максимален број на бодови

Точен одговор е Б. Големи дрвја исчезнале од Рапа Нуи

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 5/7

Максимален број на бодови

Точен одговор е Г. Остатоците од палмини ореви покажуваат траги од глодање направени од стаорци

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 6/7

Максимален број на бодови

За да добие целосен кредит, треба сите три одговори да се точни. Точните одговори се: Причина (Jared Diamond) - Луѓето ги намалија дрвјата за да расчистат земја од земјоделство и други причини. Причина (лов на Карл Липо и Тери) - полинезиските стаорци јаделе семе од дрвја и како резултат не може да растат нови дрвја. Ефект (споделен) - Големите дрвја

исчезнаа од Рапа Нуи.

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 7/7

Максимален број на бодови

За целосен кредит, требаше да се вклучи барем еден од следниве описи:

1. Луѓето ги сечеа или користеа дрвјата (за да ги преместат моаите и / или ја исчистија земјата за земјоделство).
2. Стаорците го јаделе семето на дрвјата (така што новите дрвја не можеле да растат).
3. Не е можно да се каже точно што се случило со големите дрвја сè додека не се спроведат понатамошни истражувања.

Примерокот на одговори што би добиле целосен кредит вклучуваат:

- Мислам дека дрвјата исчезнале затоа што луѓето пресекле премногу од нив за да ги преместат моаите. [1]
- Луѓето ја расчистија земјата за земјоделство. [1]
- Дрвјата биле користени за движење на моаи. [1]
- Луѓето ги исекле дрвјата. [1]
- Тоа беше вина на луѓето затоа што сакаа да ги преместат моаите. [1 - овој одговор не се однесува експлицитно на сечење на дрвјата, но тоа е прифатливо затоа што тие се однесуваат на луѓе и една од причините што ги сечат дрвјата (да се преселат моаите)].
- *Вината е на луѓето. Ја уништија околината. [1 - овој одговор не се однесува експлицитно на сечење на дрвјата, но тоа е прифатлив начин за сумирање на резултатите од сечење на дрвјата.]*
- Мислам дека стаорците веројатно предизвикаа најголема штета со јадење на семето на дрвјата. [2]
- Стаорците го јаделе семето. [2]
- Нема докази дека или едниот е точен, па затоа мора да почекаме додека да има повеќе информации. [3]
- И двата. Луѓето ги сечеле големите дрвја за земјоделство, а потоа стаорците го јаделе семето на дрвјата! [1 и 2]

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 1/7

Максимален број на бодови

Првиот понуден одговор (Дали може да даде аспирин на повредената кокошка)

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 2/7

Максимален број на бодови

Третиот понуден одговор (Затоа што сака што побрзо да и помогне на нејзината кокошка)

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 3/7

Максимален број на бодови

Сите три точни одговори. Точен одговор е Да, Да, Не, Не, Да

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 4/7

Максимален број на бодови

Третиот понуден одговор (Марта)

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 5/7

Максимален број на бодови

Првиот понуден одговор (Да ја рекламира својата работа)

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 6/7

Максимален број на бодови:

Код 1: Директно или индиректно избира или одговара на „НадаБ79“, односно наведува дека одговорот на НадаБ79 укажува на тоа дека Ивана_88 треба да се консултира со ветеринар пред да и даде било каков лек на нејзината кокошка:

- [НадаБ79] Нада рече дека прво го прашува ветеринарот.
- [Не е избран одговор] НадаБ79 не и кажува на Ивана_88 што да прави, но и кажува да се консултира со ветеринар пред да и даде лек.

ИЛИ: Директно или индиректно избира или одговара „Марта“, односно наведува дека Марта и дала на својата кокошка аспирин и дека кокошката е излечена:

- [Марта] Марта ѝ даде аспирин на кокошката и кокошката беше подобра.
- [Марта] Марта има кокошка која оздравела кога и дадоа аспирин.

ИЛИ: Директно или индиректно избира или одговара на „Никола“, односно наведува дека Никола е ветеринар / специјалист за птици или знае како да ги лекува птиците:

- [Никола] Тој е ветеринар.
- [Фран] Никола е специјалист за птици.
- [Никола] Никола е запознаен со упатствата за дозите на лековите за птици.
- [Не е избран одговор] Никола зборува за книга за птичји лек.

Без бодови

Код 0: Други одговори, вклучувајќи неточни, нејасни, ирелевантни или недоволни одговори:

- [НадаБ79] објавено на форум. [*Нејасно / недоволно*]
- [Марта] Марта има кокошка. [*Недоволно*]
- [Никола] Никола се разбира за кокошки. [*Недоволно*]
- [Никола] Никола е специјалист. [*Нејасно: не наведува за што служи специјалистот*]
- [Птици_попуст] Тие имаат многу работи за кокошки. [*Неточен одговор и објаснување*]

Код 9: Нема одговор

Прашање 7/7

Максимален број на бодови:

Код 1: Укажува дека тежината или големината на кокошките не е наведена / не е позната:

- Ивана_88 не ја наведе тежината на нејзината кокошка во нејзиниот пост.
- Никола не знае колку се тешки нејзините кокошки.
- Нема тежина на кокошката.
- Големината на кокошката не е позната.

Без бодови

Код 0: Укажува на неточен, нејасен, неважен или недоволен одговор:

- Никола не ја прегледал нејзината кокошка. [*Недоволно*]
- Никола не е нејзин ветеринар. [*Неважно*]
- Никола не може да го пресмета. [*Недоволно*]

Код 9: Нема одговор

Прашање 1/7

Максимален број на бодови

Точен одговор е вториот: Млекото е добар извор на неопходни витамини и минерали.

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 2/7

Максимален број на бодови

Точен одговор е последниот: Да го поддржи користењето на производите на *Млечна фарма*.

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 3/7

Максимален број на бодови

Точен одговор е Да, Да, Не – точно по овој редослед.

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 4/7

Максимален број на бодови

Код 1: Наведува или прераскажува еден од следниве резултати од истражувањето наведени во текстот:

1. Жените кои пиеле млеко претрпеле повеќекратни фрактури на коските.
2. И мажите и жените кои пиеле млеко имале поголеми шанси да развијат срцеви заболувања и рак:
 - Жените кои пиеле млеко имале повеќекратни фрактури на коските.
 - Луѓето кои пиеле млеко имаат поголема веројатност да имаат срцеви заболувања и рак.

Без бодови

Код 0: Не наведува еден од резултатите од истражувањето опишан во описот за кодот 1 ИЛИ дава неточен, нејасен или ирелевантен одговор:

- Луѓето / децата се дебели поради млеко.
- Млекото не е здраво. [*Не се однесува на специфичен резултат на истражување*]
- Луѓето не треба да пијат три чаши млеко на ден.

Код 9: Нема одговор

Прашање 5/7

Максимален број на бодови

Точен одговор е: Мислење, Факт, Факт, Мислење – точно по овој редослед

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 6/7

Максимален број на бодови

Точен одговор е првиод: Ефектот на млекото врз здравјето и улогата на млекото во исхраната на луѓето.

Без бодови

Друг одговор или без одговор

Прашање 7/7

Максимален број бодови

Код 1: Избира едно име и дава едно од соодветните објаснувања подолу. Ако не се избере име, одговорот треба да биде јасно наведен од Петар, Ана или Сандра, како и објаснувањето за тој избор што се однесува на еден од текстовите.

Тој го избрал „Петар“ и цитира едно или повеќе од објаснувањата подолу од првиот текст, „Хранливата вредност на млекото: безброј придобивки!“ ИЛИ наведува дека вториот текст „Кажиму „не“ на кравјото млеко!“ не е непристрасен / објективен:

1. Млекото содржи (клучни) хранливи материи / многу витамини / минерали или конкретно именува еден или повеќе витамини или минерали (на пр.: калиум) кои се важни за добро здравје.
2. Млекото промовира губење на тежината / помага во одржување на здрава тежина.
3. Млекото го подобрува кардиоваскуларното здравје.

4. Млекото помага во спречување на рак.
5. На веб-страницата „Млечна фарма“ се наведени лекарски уверенија.
6. Интернет-страницата „Млечна фарма“ ја цитира Меѓународната асоцијација за млечни производи / цитира сертификација за ИДФА.
7. Статијата „Кажи му „не“ на кравјото млеко!“ / Друг текст не е непристрасен / не е објективен или дава пример што покажува дека не е непристрасен или објективен:
 - [Петар] Лекарот вели дека содржи многу важни хранливи материи. [Оправдување 1/5]
 - [Петар] Млекото содржи минерали кои влијаат на здравјето. [Оправдување 1]

ИЛИ: Ја избира „Ана“ и цитира едно или повеќе од објаснувањата подолу од другиот текст „Кажи му „не“ на кравјото млеко!“ ИЛИ наведува дека првиот текст „Хранливата вредност на млекото: безброј придобивки!“ не е непристрасен или се обидува да ги продаде своите производи:
1. Млекото можеби не е толку добро за нас според најновите истражувања.
2. Млекото може да ја ослаби коски / да доведе до почести фрактури на коските.
3. Млекото може да предизвика повеќе срцеви заболувања / рак.
4. Статијата го наведува сертификатот на Комитетот на лекари за одговорна медицина (PCRM).
5. Статијата наведува дека има сè поголем доказ дека млекото не е добро за луѓето како порано се мислело.
6. Истражувањата во Шведска покажаа дека луѓето кои пиеле млеко имаат поголема веројатност да страдаат од срцеви заболувања и / или карцином и / или фрактури на коските.
7. „Хранливата вредност на млекото: безброј придобивки!“ (може да се нарекува и „прв текст“) или „Млечна фарма“ е пристрасен извор / се обидува да ги продаде своите производи за да не може да им се верува на тврдењата:
 - [Ана] Во Шведска беше спроведена студија која покажа дека жените кои пиеле млеко имаат почести фрактури на коските. [Причина 6]
 - [Ана] Првиот само се обидува да ни продаде млеко за да не може навистина да им се верува. [Причина 7]

ИЛИ: Избира „Сандра“ и дава објаснување што укажува на содржината или ограничувањата во текстовите за да се оправда ставот дека во моментот не е можно да се донесе заклучок. Одговорите наведуваат на едно од следниве објаснувања:
1. Статијата „Кажи му „не“ на кравјото млеко!“ / Друг текст посочува дека се потребни повеќе истражувања за да се потврдат резултатите од истражувањето.
2. Млекото долго време се консумира редовно, а истражувањето споменато во втората статија е ново, затоа е потребно повеќе време или истражување за да се донесе заклучок.
3. Ова се само два текста и потребни се повеќе истражувања пред да се донесе заклучок.
4. Информациите содржани во секоја статија треба да се проверат пред да се донесе заклучок.
5. Два текста се меѓусебно контрадикторни, така што не е можно да се донесе заклучок ИЛИ да се даде конкретен пример што ја покажува нивната противречност (едниот текст вели дека млекото ги зајакнува коските, а другиот дека предизвикува повеќе фрактури):

- [Сандра] Сеј не вели дека се потребни повеќе истражувања пред да ја дознаеме вистината. [Оправдување 1]
- [Сандра] Треба да се осигурам дека она што го тврди секоја статија е точно, пред да одлучам. [Причина 4]

Без бодови

Код 0: Ниту едно име не беше избрано или ученикот не ја кажал јасно неговата позиција.

ИЛИ: Не се упатува на текстови.

ИЛИ: Наведете нејасно, неточно или ирелевантно резонирање:

- [Ана] Не сакам млеко. [Не се однесува на текстовите]
- [Петар] Обожавам млечни производи. [Не се однесува на текстовите]
- [Сандра] Нема доволно информации. [Нејасно]
- [Секое понудено име] Многу луѓе во Шведска пијат млеко. [Ирелевантно]

Код 9: Нема одговор

ФЛУЕТНОСТ НА ЧИТАЊЕ

Прашање 1/4

Максимален број на бодови

Сите три точни одговори. Точен одговор е Да, Не, Да

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 2/4

Максимален број на бодови

Точен одговор е Да

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 3/4

Максимален број на бодови

Точен одговор е Не

Без бодови

Друг одговор или без одговор.

Прашање 4/4

Максимален број на бодови

Точен одговор е Да

Без бодови

Друг одговор или без одговор.